

Asia: VN/14933/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 § :n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys pohjautuu helmikuussa 2024 hyväksytyyn hallituksen toimenpideohjelmaan, jossa on mainittu tarvittavat lainsäädäntömuutokset luonnontuotteiden kerääjien aseman parantamiseksi, työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä työvoiman saatavuuden takaamiseksi. Hallituksen esityksen tavoitteena on saattaa luonnontuotteiden kerääjät normaalien maahantulomenettelyiden piiriin ja parantaa kerääjien asemaa takaamalla vähimmäisansiot ja siirtämällä liiketoiminnan riski yrityksille.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että hallituksen esitys kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain (1 § ja 24 §) muuttamisesta on perusteltu ja kannatettava. Luonnonmarjojen keruuta on vuodesta 2021 alkaen ohjannut laki luonnontuotteiden keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta (487/2021). Ennen vuotta 2021 poimijoiden ja tukihenkilöstön oikeusasemaa säädeltiin aiesopimusmenettelyllä. Erityssäätelystä huolimatta luonnonmarja-alalla on toistuvasti noussut esille epäilyjä hyväksikäytöstä ja ihmiskaupasta.

Esitetyillä muutoksilla kausityölakiin minimoitaisiin ihmiskaupan riskiä ja saatettaisiin luonnonmarja-alan yritykset vastaavaan asemaan kansainvälisen työvoiman hyödyntämisessä kuin muillakin toimialoilla. Muutokset kausityölakiin ovat kannatettavia, mutta muutos ei sinällään poista

kokonaan hyväksikäytön riskiä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää tärkeänä, että kausityölain muutosta tuettaisiin riittävällä työsuojeluviranomaisten resurssien varmistamisella sekä varaamalla resursseja yritysten neuvontaan kansainvälisen työvoiman rekrytoinnissa sekä viranomaisasioinnissa.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston marjalain mukainen erityistehtävä on siirtymässä vuoden 2025 alussa KEHA-keskukselle. Esitetty kausityölain muutos ei sinällään muuta TE-toimistosta KEHA-keskukselle siirtyvää erityistehtävää, koska yritykset voisivat myös jatkossa harjoittaa marjalain alaista toimintaa hyödyntämällä esim. Suomessa jo oleskelevia tai viisumivapaista maista saapuvia ulkomaalaisia henkilöitä. Heidän osaltaan luonnontuotteiden keruu tapahtuisi edelleen jokaisenoikeuksien periaatteella ja toimintaa varten yritysten tulisi hakea edelleen marjalain mukainen yritysکوhtainen luotettavuuspäätös sekä noudattaa marjalain mukaisia velvollisuuksia.

Esitetyn kausityöasetuksen muutoksen myötä voi jatkossa tulla tilanteita, joissa yrityksellä voi samanaikaisesti olla työsuhteisia ja marjalain mukaisia luonnontuotteiden kerääjiä. Valvonnan kannalta ongelmalliseksi voi tulla työsuhteisen ja marjalain alaisen luonnonmarjojen poiminnan erottaminen toisistaan, koska kyseiset toiminnat voivat näyttäytyä hyvin samankaltaisina valvovalle viranomaiselle. Tämän takia TE-toimisto pitää tärkeänä, että marjalain ja työsuhteisen luonnonmarjojen poiminnan välinen ero määriteltäisiin mahdollisimman selkeästi, jotta valvonta helpottuisi ja myös alan yritysten toimintaedellytykset selkeytyisivät. Kahdella eri tavalla tapahtuvaa poimintatehtävää tulee myös jatkossa seurata tarkoin ja tarvittaessa lisätä yrityksille kohdentuvaa viranomaisneuvontaa ja valvontaa.

Tuomikoski Mari
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

Haapakorva Heikki
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto